

LINGVISTICA COGNITIVĂ ȘI CATEGORIZAREA LINGVISTICĂ

Lingvistica cognitivă stabilește o relație dialectică între structura și funcția limbii, pe de o parte, și, pe de altă parte, între abilitățile nonlingvistice și cunoaștere¹. Cunoașterea lingvistică nu mai este considerată o formă independentă de cunoaștere, care poate fi studiată în izolare, ci un tablou complex al înțelegerii și producerii limbajului, rezultat al cooperării între forme distincte de cunoaștere. Deoarece lingvistica cognitivă vede limbajul subordonat capacităților cognitive ale omenirii, teme de interes special pentru lingvistica cognitivă includ caracteristicile structurale ale categorizării limbajului natural, principiile funcționale ale organizării lingvistice, categorizarea interfeței conceptuale, principiile funcționale ale organizării lingvistice, interfața conceptuală dintre sintaxă și semantică, fundalul experimental și pragmatic al limbajului în folosire și relația dintre limbă și gândire, incluzând probleme ale relativismului conceptual și ale universalităților conceptuale (Ioniță 2004, p. 16)².

Lingvistica cognitivă caută să evalueze sistemul integrat global al structurării limbajului (Talmy 2000, p. 4). Astfel, lingvistica cognitivă abordează problemele proprietăților formale ale limbii dintr-o perspectivă conceptuală și, în același timp, caută să descrie structura gramaticală în termenii funcțiilor pe care le are în reprezentarea structurii conceptuale. În mod tradițional, lingvistica cognitivă încearcă să determine structurile cognitive generale referitoare la conținutul conceptual care îmbrățișează atât structurile cognitive cunoscute din psihologie, cât și pe cele din lingvistică.

În semantica cognitivă, sensul elementelor lexicale nu corespunde numai structurilor conceptuale clasice, care sunt rezultatul felului în care mintea noastră înregistrează proprietăți ale entităților extralingvistice, ci și structurilor conceptuale care sunt consecința felului în care noi funcționăm în mediul înconjurător sau, cu alte cuvinte, care sunt consecința felului în care mintea noastră procesează, ordo-

¹ Lingvistica cognitivă este o abordare a analizei limbajului natural care pune accentul pe limbaj ca instrument pentru organizarea, procesarea și prezentarea informației. Metodologic vorbind, analiza bazei conceptuale și experimentale a categoriilor lingvistice capătă o importanță majoră în lingvistica cognitivă: ea consideră limbajul ca un sistem de categorii. Structurile formale sunt studiate ca reflecții ale organizării conceptuale generale, ale principiilor categorizării, ale mecanismelor de procesare și ale influențelor experimentale și ambientale.

² Lingvistica cognitivă este studiul limbii din punctul de vedere al funcției cognitive, unde *cognitiv* se referă la rolul crucial al structurilor informaționale care intermediază relația noastră cu lumea înconjurătoare. Presupune că interacțiunea noastră cu lumea este mediată de structurile informaționale mentale. Deci limbajul este văzut ca o reprezentare a cunoștințelor despre lume, o colecție structurată de categorii cu sens, care ne ajută să percepem noi experiențe și să le înmagazinăm pe cele vechi.

nează și interacționează cu realitatea. Abordarea semantico-cognitivă ia în considerare factori care rezultă din felul în care noi funcționăm în lumea înconjurătoare.

Din această caracterizare generală pot fi derivate trei caracteristici fundamentale ale lingvisticii cognitive: primatul semanticii în analiza lingvistică (dacă funcția primară a limbii este categorizarea³, atunci sensul trebuie să fie un fenomen lingvistic primar), natura enciclopedică a sensului lingvistic (acesta decurge din funcția de categorizare a limbii) și natura perspectivală a sensului lingvistic (care implică faptul că lumea nu este reflectată obiectiv în limbă).

Pentru un lingvist, categorizarea este o problemă importantă, pentru că scoate în evidență folosirea cuvintelor și folosirea limbii în general. Deoarece producerea și înțelegerea limbii implică procese cognitive, categorizarea este ceva care are loc în mintea noastră și categoriile care rezultă din acest proces pot fi identificate unor concepte ce sunt depozitate în mintea noastră. Toate împreună formează așa-numitul lexicon mental⁴.

Prin experimente, Eleanor Rosch (1975, *et alii* 1976) a dezvoltat în psihologie ceea ce a fost numit *teoria prototipurilor și a categoriilor de bază* (pe scurt, *teoria prototipurilor*). Contribuțiile experimentale ale lui E. Rosch sunt considerate de psihologii cognitivi ca fiind cele care au revoluționat studiul categorizării în psihologia experimentală. Descoperirile și propunerile lui E. Rosch au fost adoptate de psiholexicologia formală, care încearcă să ofere modele formale pentru memoria conceptuală umană și pentru felul ei de operare. Teoria prototipului s-a bucurat de un succes tot mai mare după 1980, prin faptul că a stabilit câteva caracteristici tipice: (1) categoriile prototipice au grade de tipicalitate; nu fiecare membru este în mod egal reprezentativ pentru o categorie, (2) categoriile prototipice au o structură asemănătoare, (3) categoriile prototipice sunt mai puțin definite la extreme și (4) categoriile prototipice nu pot fi definite printr-un singur set de atribute criteriale. De aceea există două feluri în care înțelegem termenul de *prototip*: ca membru central al unei categorii sau ca o reprezentare schematică a elementului central conceptual al unei categorii.

E. Rosch a stabilit, astfel, paradigme în psihologia cognitivă, pentru a demonstra centralitatea, asemănarea în cadrul unei familii, categorizarea de bază și primatul asupra părerilor clasice. Teoria ei nu ia în considerare trăsături funcțional abstracte, exclude existența unor concepte disjunctive, care sunt deseori concepte su-

³ Categorizarea este procesul prin care obiecte sau evenimente independente sunt tratate echivalent și este o funcție inerent pragmatică, un act al corpului uman, al minții și al vorbirii. Oamenii trăiesc într-o lume categorizată: de la obiectele din casă la emoții, de la obiecte și evenimente la categorii ale limbajului, care, deși unice, sunt privite ca membri ai unor anumite clase.

⁴ Categorizarea este domeniul din psihologie care tratează vechea problemă filosofică a universalităților, adică faptul că obiecte sau evenimente unice pot fi tratate ca membri echivalenți ai unei clase. Deoarece nu avem acces direct la fenomenele cognitive, ipoteza noastră poate fi susținută de argumente filosofice, de cercetări psihologice în aparatul senzorial uman și de evidența experimentală bazată pe comportamentul lingvistic sau de altă natură.

praordonate, dar în același timp nu poate discuta cazurile mai deosebite⁵. Ca rezultat al testelor sale experimentale, E. Rosch ajunge la concluzia că (1) categoriile se bazează pe capacitățile cognitive ale minții umane, (2) categoriile cognitive sunt ancorate în prototipuri conceptuale tipice, (3) limitele acestor categorii nu sunt bine conturate și (4) prototipurile nu sunt cele mai bune exemple ale categoriei⁶.

G. Lakoff (1975, *passim*) subliniază structura internă gradată a categoriilor. El afirmă că limbile naturale conțin diferite mijloace care marchează această structură gradată⁷. Părerăa lui G. Lakoff despre sens scoate la lumină limitările a ceea ce el numește *mitul obiectivității*. Pentru G. Lakoff (1975, p. 221) lingvistica cognitivă a început cu descoperirea că sistemele noastre conceptuale sunt ancorate în trurile noastre. Descoperirea a venit simultan în domeniul culorilor, deoarece culorile se nasc din interacțiunea noastră cu lumea înconjurătoare, ele neexistând în afara noastră⁸. Abordarea cognitivă pretinde că sensurile nu există independent de percepția și cunoașterea umană, ci sunt create de felul în care oamenii trăiesc fenomenele din jurul lor. Părerăa cognitivă poate explica flexibilitatea sensurilor cuvintelor și poate explica de ce este dificil de oferit definiții ale acestor cuvinte. Această părere se concentrează asupra felului în care limbajul este conturat de experiența umană și de procesele cognitive. După părerea lingviștilor cognitivi, categoriile sunt conceptuale în natură și multe, dacă nu toate categoriile noastre conceptuale, apar în limbă sub formă de categorii lingvistice.

Când s-au făcut încercări de a aplica la verbe analiza componentială sau decompoziția lexicală s-a observat imediat că studiul componentelor de sens trebuie văzute ca o structură semantică ierarhică și nu o simplă sumă⁹. Complexitatea semantică a unor noțiuni cum sunt cele prin care se promite, se ordonă etc. este de așa natură încât nu poate fi surprinsă de formula decompoziției lexicale pentru verbele implicate (asta nu înseamnă că analiza componentelor este imposibilă, ci pur și simplu

⁵ De exemplu, *tomată* este un caz deosebit pentru *fruct*, deoarece *tomată* combină o serie de trăsături de *fruct* și *legumă*

⁶ Astfel, prototipul este reprezentarea mentală, un punct de referință cognitiv, o idee conform căreia este folosit (Rosch 1975. Această opinie este împărtășită și de G. Lakoff (1986) și G. L. Murphy (2002)

⁷ După unii autori (Rosch 1999, Tye 2000, Waxman–Booth 2000, Allan 2001, Murphy 2002), categorizarea prin prototip oferă o abordare bună pentru categorizarea culorilor, speciilor naturale sau obiectelor produse de mâna omului. După cum spune G. L. Murphy (2002, p.86), „Conceptul de prototip rezolvă multe din problemele interpretării clasice; nu există trăsături definitorii iar efectele tipice pot fi prezise”.

⁸ Categorizarea culorilor este, în parte, o problemă de convenție culturală, adică diferite culturi au granițe diferite pentru categoriile culorilor de bază și, în parte, o problemă de limbaj diferențiat de gen, în sensul că femeile tind să facă o discriminare mult mai precisă între culori decât bărbații.

⁹ Un verb ca *to kill*, de exemplu, a fost analizat ca *kill* (x, y): CAUSE(x,BECOME(y,NOT ALIVE)), unde *x* este **agentul** pentru *to kill* și *y* este **pacientul/victima**. Structura de mai sus se citește: *x kills means that x causes y to become nor alive*. Această interpretare a fost imediat criticată, arătându-se că *to kill* și *to cause to die* nu pot fi înlocuite unul cu altul. Se poate spune *Yesterday John caused Jim to die*, chiar dacă Jim moare astăzi. Dar acest lucru nu este posibil cu *Yesterday John killed Jim*.

faptul că formalismul nu funcționează în acest caz (Verschueren 1981, p. 324). N. J. Verschueren a încercat să folosească paradigma decompoziției pentru a ilustra complexitatea fenomenului. Astfel, a încercat să construiască formule comparabile pentru diferite verbe ce denotă acte de vorbire. Imediat s-a izbit de o problemă serioasă. Formulele nu ofereau o diferențiere a sensului între *to order* și *to request*, sau pentru *to state* și *to argue*. Or, *to order* și *to request* nu sunt sinonime și nici *to argue* și *to state* (Verschueren 1981, p. 325). Astfel, putem concluziona că decompoziția lexicală a verbelor care denotă acte de vorbire nu ne oferă decât construcția unei formule generale în care sunt alăturate câteva componente semantice de bază. Este clar că astfel de formule nu pot explica în detaliu sensul individual al verbelor care denotă acte de vorbire¹⁰.

Este evident că trebuie să căutăm un mod mai complex de a descrie structura semantică a verbelor acțiunii sau a expresiilor, dar asta nu înseamnă să abandonăm complet analiza componentială sau decompoziția lexicală. Este clar că orice tip de analiză semantică lexicală va avea nevoie de un anumit fel de decompoziție. Dar trebuie să ținem minte faptul că nu orice poate fi explicat prin conceptul de trăsături¹¹.

Pentru a identifica relații semantice între elementele lexicale, ar trebui să căutăm, poate, un răspuns în teoria structuralistă. Structuralismul saussurian consideră limba un sistem unic de elemente legate funcțional, în cadrul căruia fiecare element își derivă esența din relația funcțională cu celelalte elemente. Acest lucru înseamnă că, în cadrul vocabularului unei limbi, sensul fiecărui cuvânt depinde de existența celorlalte cuvinte. Sensul fiecărui cuvânt acoperă o arie conceptuală relativ mică ce reprezintă o parte dintr-un câmp conceptual mai larg¹².

Deoarece analiza componentială este produsul structuralismului, ea preia și o parte a problemelor acestuia. Cele două au în comun convingerea că o descriere adecvată a sensului unui cuvânt este aceea care acoperă sensul aceluși cuvânt în toate

¹⁰ Formula sugerată de N. J. Verschueren (1981, p. 325) este următoarea: SAV (x,y,(P):SAZ(x,y,Se)^INTEND(x, CAUSE([SAY(x,z,Se)], COME ABOUT-(ACCEPT(y,SA')))). Trebuie observat că SAV reprezintă verbe ce denotă acte de vorbire, SA' pentru toate aspectele actului de vorbire în cauză cu excepția (1) a efectelor pe care x le generează în mod obișnuit și care sunt reprezentate de ACCEPT(y,SA') și (2) a faptului că x enunță o propoziție Se prin care dorește să genereze acele efecte și care sunt reprezentate de restul formulei.

¹¹ Totuși există voci care susțin universalitatea unor seturi de trăsături semantice. Acestea trebuie manipulate cu grijă. Este adevărat că nu trebuie să ezităm să identificăm trăsături semantice la cuvinte din limbile naturale, dacă suntem conștienți de consecințe. De asemenea trebuie să evităm a încerca să obținem formule spectaculoase (Verschueren 1981, p. 326).

¹² Grupul de cuvinte care împreună acoperă un câmp conceptual complet se numește **câmp semantic** sau **câmp lexical** sau **domeniu lexical**. În cadrul unui astfel de câmp, mărimea ariei conceptuale asociate unui anumit cuvânt este determinată de mărimea ariilor conceptuale ale cuvintelor din vecinătate. Câmpuri care constau din cuvinte ce aparțin aceleiași părți de vorbire, de ex. *tower*, *steeple*, *turret*, *pinnacl* etc. se numesc câmpuri paradigmatic. Vorbim de câmp sintagmatic dacă el constă din cuvinte ce aparțin unor diferite părți de vorbire legate sintagmatic; relațiile sintagmatice se bazează pe conexiuni semantice esențiale, cum ar fi cele dintre *to bark* și *dog*, *hear* și *ear*, *blond* și *hair*. Un **câmp complex** include cuvinte ce aparțin unor părți de vorbire diferite.

cazurile. Decompoziția lexicală este nepotrivită pentru a explica structura internă a elementelor lexicale, iar abordarea structuralistă a câmpurilor semantice nu poate oferi destulă înțelegere a relațiilor semantice dintre ele. Lexicalizarea diversității infinite posibile a realității pare să fie o misiune imposibilă pentru limbă. Structura internă a realității și legile care guvernează aparatul perceptor ne-au dus la noțiunea de prototip¹³. O abordare a sensului din direcția prototipurilor, care ține cont de structura realității, de legile percepției și de strategiile cognitive umane, rezolvă trei dintre problemele pe care le ridică teoria structurală a câmpurilor semantice¹⁴.

Cel mai bun argument pentru abordarea prototipică este acela că, în practică, cele mai multe analize ale sensului cuvintelor se bazează, chiar dacă uneori inconștient, pe această teorie. Prototipurile sunt produsul proceselor cognitive care servesc pentru a înțelege realitatea. Judecări despre sensurile prototipice trebuie înțelese ca ipoteze, atâta timp cât ele nu au fost verificate prin testări psihologice cuprinzătoare. Deoarece prototipurile sunt unelte în categorizarea umană, această abordare este relevantă dacă suntem interesați de sensul unui cuvânt pentru a stabili comportamentul acestuia în conceptualizare.

Importanța extensiei de la prototip de la prototip la celelalte elemente ale clasei ca principiu al structurii categoriale a fost recunoscută de mulți lingviști (Jackendoff 1983; Langacker 1987, 1991 etc.). Pentru R. Langacker extensia de la prototip coexistă cu un al doilea principiu de structurare, cel al elaborării unor **scheme**, unde acestea pot fi organizate ierarhic în cadrul unei categorii, în conjuncție cu extensia de la prototip. Acestui tip de cercetare, H. W. Putnam (1975) îi adaugă teoria lui despre stereotipuri, ceea ce duce la o interpretare aproape enciclopedică a sensului cuvântului. *Realismul intern* a lui H. W. Putnam oferă o alternativă viabilă, care susține (1) existența unei lumi externe ființelor umane, (2) existența unei legături între schemele conceptuale și lumea înconjurătoare prin experiența umană existența unui concept de adevăr care este bazat pe coerență ancorată în experiență reală și (3) existența posibilității ca omnia să înțeleagă lumea înconjurătoare.

G. Lakoff și M. Johnson (1980) au considerat că *realismul intern* trebuie dezvoltat și de aceea au stabilit principiile *realismului experimental* și ale *experimentalismului*, care caracterizează sensul în termenii *întruchipării*, care pretinde că structura conceptuală are sens pentru că este întruchipată. Structurile conceptuale pot fi înțelese pentru că există structuri pre-conceptuale (Lakoff 1987, p. 267)¹⁵.

¹³ Formarea de prototipuri, *i.e.* cazuri ideale ale unei anumite categorii, este unul dintre procesele cognitive care permit omului să perceapă mental diversitatea lumii. Acest proces este determinat de legile percepției și de structura realității. Pentru fiecare categorie lexicalizată, cunoașterea umană are un exemplu prototipic (care nu este neapărată nevoie să fie un membru al categoriei, ci este un fel de imagine mentală), care este folosit ca măsură pentru a decide dacă putem numi un anumit obiect cu un anumit cuvânt sau nu (Verschuereen 1981, p. 332).

¹⁴ N. J. Verschuereen (1981, p. 334) spune că „ideea prototipului arată cât de nepotrivite sunt alte păreri despre câmpurile semantice sau despre analiza componențială”.

¹⁵ Modelele cognitive sunt direct întruchipate din punctul de vedere al conținutului sau sunt legate sistematic de modelele întruchipate. Modelele cognitive structurează gândirea și sunt folosite pentru a

Categoriile cognitive sunt stocate în mintea noastră sub formă de concepte mentale și sunt semnalate de cuvintele unei limbi. Ele nu reprezintă categorii arbitrare ale fenomenelor, ci trebuie considerate ca bazându-se pe capacitățile cognitive ale minții umane (Labov 1973, p. 79). Categorizarea implică două etape: percepția unui obiect în întregime sa (așa-numita *percepție holistică*) și un tip de descompunere a întregului (*gestalt*) în proprietăți sau atribute individuale. Când listele de atribute pentru membrii categoriilor individuale sunt comparate, ele trebuie să reflecte relațiile de similitudine dintre diferitele categorii (Taylor 1989, p. 51). Astfel de relații de similitudine pot include toți membrii categoriei (*category-wide attributes*) sau ele pot stabili legături numai între anumiți membri. În ultimul caz, coerența categoriei este generată de asemănările de familie¹⁶.

Dacă termenii concreți sunt categorii prototipice, termenii abstracți sunt categorii non-prototipice, care au nevoie de un tip diferit de organizare conceptuală coerentă cu un grad mai ridicat de abstractizare. Reprezentanții cei mai de seamă pentru dezvoltarea acestei teorii (Lakoff 1975, 1987; Fillmore 1977; Rosch 1979) s-au opus listelor de trăsături semantice structurale și generative, deși acestea oferă suficiente argumente pentru stabilirea apartenenței unui cuvânt la o categorie. Studii experimentale (Labov 1973; Rosch 1975) au scos în evidență invaliditatea teoriei clasice, pledând pentru o teorie a prototipului, adică o teorie capabilă să explice gradul de apartenență la o categorie și să definească mai exact limitele neclare ale termenilor.

G. Lakoff (1987) spunea că teoria prototipului poate fi extinsă de la acele categorii care au atât un referent, cât și un suport perceptual la toate categoriile lingvistice.

„Conform teoriei prototipului, categorizarea umană este, esențialmente, o problemă atât de experiență umană, cât și de imaginație, o problemă de percepție, de activitate și cultură, pe de o parte, și de metaforă, metonimie și imaginație mentală, pe de alta. Avem categorii pentru speciile biologice, pentru substanțele fizice, pentru artefacte, culori, relații familiale, emoții, dar și pentru unele categorii de propoziții, cuvinte, senzori. Avem categorii pentru orice face subiectul gândirii noastre. A schimba conceptul de categorie înseamnă să schimbăm felul în care noi înțelegem lumea” (Lakoff 1987, p. 8).

Conform acestei teorii, există câteva diferențe între structurile concrete și cele abstracte: structurile conceptuale abstracte au înțeles indirect, ele sunt înțelese prin relația lor sistematică cu structuri care au senzori directe.

Deoarece se presupune că lexiconul înregistrează toate unitățile limbii care au un sens, ideal ar trebui să includă nu numai cuvintele, ci și colocațiile (idiomurile).

forma categoriei. Fiecare model cognitiv este o structură care constă din simboluri. Există două tipuri de astfel de structuri: *building-block structures* și *gestalt structures*.

¹⁶ Categoriile cognitive interacționează una cu alta și se influențează una pe alta, lucru care poate genera o schimbare a prototipului categoriei, a limitelor lui sau chiar a întregii structuri categoriale. Dincolo de contextul real în care apar categoriile, structura internă a categoriilor depinde de modelele cognitive și culturale care sunt întotdeauna prezente când limba este procesată.

În practică, acest lucru este imposibil – probabil și în teorie. Este o problemă de spațiu. Teoretic, nu ai ști unde să te oprești, deoarece cologațiile alunecă spre construcții formate liber și se pot schimba de la vorbitor la vorbitor (Bolinger 1975, p. 105). D. Bolinger are dreptate când susține că granița dintre cologații și construcții este vagă. Ce criterii ar putea fi folosite pentru a stabili dacă un grup de cuvinte formează o unitate lexicală sau nu? Decizia de a trata un grup de cuvinte ca element lexical se va baza întotdeauna pe aprecierea a cât de puternică este unitatea semantică formată de acel grup¹⁷.

O cercetare atentă a anumitor arii din lexicon ridică probleme care nu sunt ipotetice sau posibile, ci sunt probleme care apar în procesul analizei practice lexicale¹⁸. Necesitatea de a lua în considerare lexicalizări complexe este evidentă, dacă ne gândim la investigația lexicală în termenii unui studiu al unei părți a lexiconului, ca o reflectare a unei conceptualizări de adâncime. Orice lexicalizare a realității sau a unei experiențe, simple sau complexe, este o reflectare unică a unei conceptualizări (Verschuereen 1981, p. 319).

Semantica cognitivă sugerează că o piedică importantă în fața înțelegerii naturii idiomurilor și a folosirii lor în predarea limbilor străine este faptul că ele sunt privite ca expresii lingvistice independente de sistemul conceptual; astfel sunt izolate unele de altele la nivel conceptual. Abordarea conceptuală poate oferi un aranjament al expresiilor idiomatice prin care să poată fi observat felul în care funcționează. În felul acesta, putem să ne bazăm pe cunoștințele noastre pentru a descifra sensurile idiomurilor; sensul lor poate fi văzut ca fiind motivat (poate fi dedus din părțile componente), și nu arbitrar. Această abordare contrazice părerile tradiționale, care susțin că idiomurile sunt combinații arbitrare de forme (fiecare cu sensul ei). Dacă împărtășim această părere, atunci putem afirma că idiomurile sunt predictibile (motivate). Și totuși, există cazuri când nu există niciun fel de predictibilitate pentru sensul unui idiom (de ex. *kick the bucket*).

BIBLIOGRAFIE

Allan 2001 = K. Allan, *Natural Language Semantics*, Blackwell, Oxford, 2001.

Bolinger 1975 = Dwight Bolinger, *Aspects of Language*, Harcourt Brace Jovanovich, New York, 1975.

¹⁷ Să luăm în considerare expresiile *to take a bath*, *to take a walk*, *to have breakfast*, *to have a haircut*. Toate aceste expresii sunt ușor de înțeles datorită sensului cuvintelor care le compun. Dar problema este: de ce *to take a bath* și *to have a haircut*? Formarea acestor expresii nu poate fi prezisă nici măcar pentru un vorbitor care cunoaște toate cuvintele luate separat.

¹⁸ O primă întrebare pe care vorbitorul și-o poate pune este următoarea: Cum putem justifica includerea unor grupuri de cuvinte (ca *to beat around the bush* și *to pronounce X and Y husband and wife*) în investigație dacă pretendem că facem **semantică lexicală**? Totuși ar fi ciudat dacă am găsi numai categorii cu granițe clar definite în descrierea unui fenomen care este continuu în schimbare (Verschuereen, 1981, p. 319)

- Fillmore 1977 = Charles Fillmore, *Topics in lexical semantics*, în R. W. Cole (ed.), *Current Issues in Linguistic Theory*, Indiana University Press, Bloomington, p. 76–138.
- Ioniță 2004 = Diana Ioniță, *Categories of Language – Categories of the World*. Unpublished PH. D. Dissertation, University of Bucharest, 2004.
- Jackendoff 1983 = R. Jackendoff, *Semantics and Cognition*, M.I.T. Press, Cambridge, Mass., 1983.
- Labov 1973 = William Labov, *The boundaries of words and their meanings*, în C. J. Bailey, R. Shuy (eds), *New Ways of Analysing Variation in English*, Georgetown University Press, Washington, D.C., 1975, p. 340–373.
- Lakoff 1975 = G. Lakoff, *Hedges: A Study in meaning Criteria and the Logic of Fuzzy Concepts*, D. Reidel Publishing Company, Holland, 1975.
- Lakoff 1986 = G. Lakoff, *Cognitive Semantics*, în „Versus. Quaderni di studi semiotici”, XLIV–XLV, 1986, p. 119–153
- Lakoff 1987 = G. Lakoff, *Women, Fire, and Dangerous Things*, Chicago University Press, Chicago, 1987.
- Lakoff–Johnson 1980 = G. Lakoff, M. Johnson, *Metaphors We Live By*, Chicago University Press, Chicago, 1980.
- Langacker 1987, 1991 = R. Langacker, *Foundations of Cognitive Grammar*, vol. I–II, Stanford University Press, Stanford, Ca., 1987, 1991.
- Murphy 2002 = G. L. Murphy, *The Big Book of Concepts*, M.I.T. Press, Cambridge, Mass., 2002.
- Putnam 1975 = Hilary W. Putnam, *The meaning of ‘meaning’. Mind, language and reality*, în „Philosophical Papers”, II, 1975, p. 215–271.
- Rosch 1975 = Eleanor Rosch, *The Nature of Mental Codes for Color Categories*, în „Journal of Experimental Psychology”, I, 1975, nr. 4, p. 303–322.
- Rosch *et alii* 1976 = Eleanor Rosch, C. Mervis, C. B. Gray, W. Johnson, *Basic Objects in Natural Categories*, în „Cognitive Psychology”, VIII, 1976, nr. 3, p. 382–439.
- Rosch 1979 = Eleanor Rosch, *The Principles of Categorization*, în Eleanor Rosch, Barbare Lloyd (eds), *Cognition and Categorization*, Lawrence Earlbaum, Hillsdale, N.J., 1979, p. 27–48.
- Rosch 1999 = Eleanor Rosch, *Reclaiming concepts*, în „Journal of Consciousness Studies”, VI, 1999, nr. 11–12, p. 61–77.
- Talmy 2000 = L. Talmy, *Toward a Cognitive Semantics*, M.I.T. Press, Cambridge, Mass., 2000.
- Taylor 1989 = J. R. Taylor, *Linguistic Categorization – Prototypes in Linguistic Theory*, Clarendon Press, Oxford, 1989.
- Tye 2000 = M. Tye, *Consciousness, Color, and Content*, M.I.T. Press, Cambridge, Mass., 2000.
- Verschueren 1981 = N. J. Verschueren, *Problems of lexical semantics*, în „Lingua”, LIII, 1981, p. 317–351.
- Waxman–Booth 2000 = S. R. Waxman, A. E. Booth, *Principles that are invoked in the acquisition of words, but not facts*, în „Cognition”, LXXVII, 2000, nr. 2, p. 33–43.

COGNITIVE LINGUISTICS AND LINGUISTIC CATEGORIZATION

(Abstract)

The aim of this article is to explore some aspects of linguistic categorization, starting from the assumptions of cognitive linguistics, with application to some idiomatic constructions. Because cognitive linguistics sees language as embedded in the overall cognitive capacities of mankind, topics of special interest for cognitive linguistics will be identified and described including the structural characteristics of natural language categorization, the functional principles of linguistic organization,

the conceptual interface between syntax and semantics, the experimental and pragmatic background of language in use, and the relationship between language and thought.

Cuvinte-cheie: *categorizare, cognitiv, principii funcționale, interfață conceptuală.*

Keywords: *categorization, cognitive, functional principles, conceptual interface.*

*Universitatea „Babeș-Bolyai”
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31
mihai.zdrengha@softwaredesign.ro*